

LÆRERVEJLEDNING

MODUL 5 - EU'S VÆRDIER

Dette modul om EU's værdier består af tre dele:

Det begynder med et **spil**, hvor man skal samle fire ens kort, der lærer spillerne om EU's værdier og giver nogle konkrete eksempler på, hvordan EU omsætter dem i praksis. Når eleverne er blevet bekendt med disse værdier, bliver de bedt om at forholde sig kritisk til dem gennem en **individuel øvelse**. Til sidst videreudvikler de deres demokratiske færdigheder gennem en **debatøvelse i klassen** på baggrund af et udvalg af 16 udsagn. Spillet kan også spilles uafhængigt af de andre to dele.

METODE	VARIGHED	MATERIALER
Pædagogisk spil: EU's værdier	20 minutter	<ul style="list-style-type: none">- 32 værdikort til hver gruppe. Kortene skal printes på den ene side og derefter klippes ud.- 30 sandt-/falsk-kort til hver gruppe. Kortene skal printes på den ene side og derefter klippes ud.
Individuel øvelse	10 minutter	<ul style="list-style-type: none">- Personlig værdioversigt til hver elev.
Klassedebat	10 minutter til hvert udsagn	<ul style="list-style-type: none">- Computer + projektor- Præsentation af modul 5 med 16 udsagn- Elevernes udfyldte personlige værdioversigt

MÅL OG KOMPETENCER

INDSTILLING

- Eleverne kender alt til EU's værdier.

VIDEN

- Eleverne kender EU's værdier og nogle konkrete eksempler på, hvordan EU omsætter dem i praksis.

KOMPETENCER

- Eleverne udvikler deres egen holdning til EU's værdier.
- Eleverne træner deres debatfærdigheder.

TRIN FOR TRIN

1. SPILLET

FORBEREDELSE

Til spillet deles klassen op i små grupper på helst fire elever. Grupper på tre eller fem elever er også muligt. Hver gruppe sidder omkring et bord. Hver elev spiller mod de andre i gruppen. Hver gruppe har 32 værdikort og 30 sandt-/falsk-spørgekort.

FORLØB

- Værdikortene fordeles blandt gruppens medlemmer. Hvis der er fire spillere, får hver spiller otte kort. Hvis der er tre eller fem spillere, får nogle af spillerne et ekstra kort. Spillerne holder deres kort på hånden og viser dem ikke til modspillerne.
- På midten af bordet ligger en stak med 30 sandt-/falsk-spørgekort med bagsiden opad.
- Målet med spillet er at samle flest stik med fire kort med den samme EU-værdi.
- Den ældste spiller i gruppen begynder. Han/hun spørger en anden spiller efter eget valg, om vedkommende har et spillekort med en bestemt EU-værdi, f.eks. "solidaritet". Førstnævnte spiller skal allerede have mindst ét spillekort med den pågældende EU-værdi på hånden.
 - Hvis modspilleren ikke har det efterspurgte kort, siger han/hun det, og turen går videre til den næste spiller mod venstre.
 - Hvis modspilleren har det kort, der bedes om, tager han/hun et sandt-/falsk-kort fra stakken midt på bordet og stiller spørgsmålet.
 - Hvis den første spiller giver et korrekt svar, modtager han/hun det efterspurgte spillekort. "Sandt" eller "falsk" er tilstrækkeligt som svar. Spilleren behøver ikke at give nogen yderligere oplysninger.
 - Hvis svaret ikke er korrekt, sker der ingen udveksling af kort, og sandt-/falsk-kortet lægges nederst i stakken på bordet.
 - I begge tilfælde går turen videre til den næste spiller mod venstre.
- Når en spiller har samlet et stik med fire kort med samme EU-værdi, siger vedkommende højt "fire ens!" og lægger stikket på bordet. Dette stik kan ikke længere tages væk fra spilleren.
- Spillet er færdigt, når alle otte stik er samlet. Eleven/eleverne med flest stik har vundet spillet.

INDHOLD

Se dokumentet med spillekort og sandt-/falsk-kort for indholdet.

- Med de **32 værdikort** lærer eleverne om otte af EU's værdier og nogle eksempler på, hvordan EU/Europa-Parlamentet omsætter disse værdier i praksis i og uden for EU. Der er otte stik med fire kort i hver.

- De **30 sandt-/falsk-kort** indeholder spørgsmål, der kan besvares med sandt eller falsk, og som passer til oplysningerne på værdikortene. Eleverne kan bruge oplysningerne på deres værdikort til at svare på sandt-/falsk-spørgsmålene.

2. INDIVIDUEL ØVELSE

Målet med denne øvelse er at reflektere over hver enkelt værdi og danne sin egen mening. Denne øvelse tjener som forberedelse til klassesdebatten.

FORBEREDELSE

Hver elev sidder ved et bord med sin personlige værdioversigt.

FORLØB

Læreren giver en personlig værdioversigt til hver elev. Det er et personligt dokument, som kun er til elevens eget brug. På værdioversigten er EU's værdier allerede angivet sammen med en grundlæggende definition. Læreren giver følgende instrukser:

1. Angiv, om du personligt er enig i værdierne eller ej

Læreren beder eleverne om individuelt at tænke over hver enkelt værdi og den grundlæggende definition af denne:

Spørg dig selv: "Er jeg personligt enig i disse værdier?" Er du med andre ord (på et personligt plan) enig i, at alle borgere bør være frie, lige, leve i et demokrati, respektere retsstaten, den menneskelige værdighed og menneskerettighederne, være tolerante og udvise solidaritet? Tænk over det, og sæt en cirkel omkring "enig" eller "uenig" ud for hver værdi, alt efter hvad du mener.

2. Værdierne ordnes efter, hvor vigtige de er

I kolonnen "EU's prioriteter" på værdioversigten skal eleverne rangordne værdierne, alt efter hvor vigtig denne værdi – efter deres mening – bør være for EU (1 = vigtigst, 8 = mindst vigtig). Der er tale om en individuel øvelse, hvor de enkelte elever når frem til forskellige resultater.

3. KLASSEDEBAT

Målet med denne del er at arbejde sammen for at komme nærmere på betydningen af (nogle af) værdierne. For hver værdi er der to udsagn i præsentationen. Læreren vælger to til fire udsagn, der skal drøftes i klassen, alt efter hvad der interesserer eleverne.

Bemærk: udsagnene har til formål at skabe debat om den pågældende værdi. Der er ikke tale om vurderinger af værdien.

FORBEREDELSE

Der lægges op til diskussion i klassen, og eleverne skal samtidig kunne se udsagnene på skærmen forrest i klasseværelset.

FORLØB

Diskussion af hvert udsagn:

1. Første afstemning

Læreren fremlægger et udsagn efter eget valg og giver følgende instrukser: "Se på udsagnet. Tænk kort over det, og beslut, om du er enig eller uenig. Der er ikke noget, der hedder "både-og" – du skal vælge side."

Vigtige bemærkninger:

- Der kan være spørgsmål til udsagnet. Læreren præciserer udsagnet (hvis det er muligt).
- Der er tale om en intuitiv afstemning, hvorefter emnet vil blive diskuteret mere indgående.
- Der er ikke noget "rigtigt" eller "forkert" svar.
- Udsagnene har udelukkende til formål at skabe debat; der er ikke tale om autentiske udtalelser.

Læreren tæller stemmerne og skriver dem ned.

2. Diskussion i klassen

Læreren beder en af eleverne om at forklare sit synspunkt. Herefter spørger læreren klassen, hvem der er enig, og hvem der er uenig med den person, der først havde ordet, og åbner således den fælles diskussion. Tip: hvis man først spørger en elev fra mindretallet, kan det fremprovokere reaktioner fra de elever, der stemte det modsatte. Det vil sætte gang i debatten blandt eleverne.

Læreren styrer diskussionen.

3. Anden afstemning (valgfri)

Efter diskussionen i klassen foreslår læreren en ny afstemning. Læreren tæller stemmerne sammen og sammenligner dem med den første afstemning. Har nogen af eleverne skiftet mening?

4. Konklusion

Efter den anden afstemning beder læreren eleverne om at tjekke, om deres svar passer med de svar, de angav på deres personlige værdioversigt: Er de stadig enige i værdien? Ville de ændre på deres rangorden?

ET PAR TIPS TIL AT STYRE DEBATTEN

- Start med at forklare de grundlæggende regler for debatten: lyt til hinanden, vent, til det er din tur til at tale, vær høflig, hold dig til emnet, tal ikke for længe, og lad andre komme til. På den måde kan du henvise til reglerne under debatten.
- Giv ikke udtryk for din egen holdning. Sørg for at være så neutral som muligt.
- Giv ordet til så mange forskellige elever som muligt.
- Hvis der ikke er nogen umiddelbar reaktion, kan du omformulere eller spille djævelens advokat ved at stille provokerende spørgsmål.
- Hvis en elev dominerer debatten, kan du afbryde vedkommende, høfligt sammenfatte, hvad han/hun sagde, og give ordet til en anden elev, f.eks. ved at spørge, hvem der er enig eller uenig i det, der netop blev sagt.
- Hvis en elev bevæger sig væk fra emnet, kan du afbryde vedkommende og bede ham/hende om at holde sig til emnet. Det kan virke uhøfligt, men de andre elever sætter måske pris på det.

INDHOLD

Udsagnene findes i præsentationen til dette modul. Her gentages udsagnene med nogle ekstra oplysninger.

ANSVARFRASKRIVELSE

De anvendte udsagn har til formål at skabe debat i klassen om EU's værdier. De er ikke vurderinger af værdien, og de repræsenterer heller ikke Europa-Parlamentets holdning.

DEMOKRATI

1. "En folkeafstemning er altid en god måde at få folk til at deltage på."

Spørgsmålet er, om folkeafstemninger er godt for demokratiet. De begrænsninger, der gør sig gældende for folkeafstemninger, er, at folk som regel skal vælge mellem "ja" og "nej", og at der ikke er plads til alternativer, f.eks. i Schweiz (som ikke er medlem af EU), hvor folk blev bedt om at stemme "for" eller "imod" en ny tunnel. Der var imidlertid mange andre muligheder, som f.eks. veje, andre placeringer osv.

2. "Ægte demokrati kan kun fungere på lokalt niveau."

Dette udsagn får eleverne til at reflektere over, om de tror, at demokrati kan fungere i større samfund, hvor man ikke kender politikerne personligt og ikke let kan henvende sig direkte til dem. Det gælder navnlig for EU, som har 445 mio. indbyggere. Kan et demokrati fungere i så stor en størrelsesorden?

FRIHED

1. "Frihed er ikke at have noget ansvar."

"Ansvar" kan være mange ting: at være ansvarlig i dit lokalsamfund, f.eks. hjælpe andre, hjælpe din familie, tage dig af dine gamle forældre eller bedsteforældre, tage dig af dine børn ... I en bredere forstand betyder ansvar "medborgerskab", at opføre sig som en "god" medborger, ikke beskadige eller forurene veje osv.

Hvis alle er enige, kan du spille djævelens advokat og spørge eleverne, om de mener, at en person, der vælger ikke at gøre noget for samfundet, er berettiget til alle de fordele, der er forbundet med en velfærdsstat, såsom gratis uddannelse, billig sundhedspleje, arbejdsløshedsydelse osv., som andre betaler for.

2. "Fordi vi har ytringsfrihed, skal racistiske politiske partier tillades i Europa-Parlamentet."

Hvis et politisk parti gør sig til fortaler for synspunkter, der er imod EU's værdier, f.eks. racediskrimination, betyder det så, at de ikke må give udtryk for deres holdninger og skal udelukkes fra magten?

SOLIDARITET

1. "En EU-medlemsstat, der er ramt af en finanskrisen, skal have støtte fra de øvrige EU-medlemsstater."

Dette udsagn stiller spørgsmålet om, hvorvidt EU-medlemsstaterne bør udvise solidaritet over for andre medlemsstater, der er i krise. Skal EU være en union, hvori landene kan regne med hinanden?

2. "Solidaritet er at bruge skattepenge til at sikre, at alle har adgang til en ordentlig bolig, mad og uddannelse."

Dette udsagn skaber debat om spørgsmålet om, hvorvidt vi i et samfund skal være solidariske med dem, vi ikke kender. Ønsker vi at hjælpe de fattige ved systematisk at give dem penge?

Visse elever mener måske, at fattigdom er den enkelte persons ansvar, og at samfundet ikke skal betale for det. Andre emner kunne være spørgsmålet om, hvorvidt ydelserne kun skal udbetales til dem, der virkelig har brug for dem. Læreren kan spille djævelens advokat og spørge, hvad eleverne ville foretrække: Et meget strengt system, hvor man risikerer, at visse personer falder igennem samfundets sikkerhedsnet, eller et mindre strengt system, hvor man risikerer, at visse personer udnytter systemet.

LIGHED/FORBUD MOD FORSKELSBEHANDLING

1. "Hvis man skal opnå lighed, er positiv forskelsbehandling nødvendig."

Positiv forskelsbehandling = det, at give særlige fordele til personer fra en gruppe, der undertiden behandles uretfærdigt eller er underrepræsenteret på arbejdsmarkedet, i højere stillinger osv. I mange europæiske lande belønnes arbejdsgivere, der ansætter en handicappet person, f.eks. økonomisk som en motivationsfaktor.

2. "Alle er lige, uanset hvor rige de er."

Læreren kan påpege forskellen mellem den ønskede situation og den reelle situation. Er alle lige, og bør alle behandles lige? Hvis en person, der ser fattig ud, går ind i en butik med luksusvarer, vil han/hun da blive behandlet ligesom en person, der ser rig ud?

Det underliggende spørgsmål her er, hvorvidt vi stadig lever i et samfund med forskellige sociale klasser. Vi er alle lige for loven, men findes denne "lighed" i virkeligheden?

RETSSTATEN/RETFÆRDIGHED

1. "I forbindelse med visse forbrydelser bør det være muligt at vælge imellem en stor bøde og fængselsstraf."

Dette udsagn skal få eleverne til at reflektere over, om det ville være "retfærdigt", at rige personer kunne "købe sig ud af" deres straf. Der er faktisk tale om en kombination af værdierne "lighed" og "retsstaten".

2. "Terrorister har ret til en retfærdig rettergang og til et forsvar."

Billedet i præsentationen viser den berømte europæiske retssag mod Anders Breivik, en norsk terrorist fra den yderste højrefløj, der begik terrorangrebene i Norge i 2011. Den 22. juli 2011 dræbte han otte personer i Oslo og skød og dræbte herefter 69 unge på sommerlejr på øen Utøya. I august 2012 blev han dømt for masse mord og terror.

Udsagnet skal skabe debat om, hvorvidt personer som ham – som åbenlyst er gerningsmanden til massedrab – stadig har ret til ikke blot en retfærdig rettergang, men også til et forsvar.

RESPEKT FOR MENNESKERETTIGHEDERNE

1. "En journalist skal straffes, når han eller hun skriver et falsk nyhedsindlæg."

Dette udsagn vedrører pressefriheden. I dag har kun diktaturer love om, at pressen kan retsforfølges for det, de skriver. Det kan i sidste ende føre til censur eller til, at medierne ikke rapporterer om visse emner af frygt for at blive retsforfulgt.

2. "EU bør ikke indgå handelsaftaler med regimer, der krænker menneskerettighederne, selv hvis der er tale om en god aftale for EU."

Må EU indgå handelsaftaler eller andre aftaler med regimer, der efter sigende krænker menneskerettighederne? EU indgår f.eks. aftaler med afrikanske lande, der gør sig skyldige i gentagne krænkelser af menneskerettighederne, for at forhindre migranter i at komme til EU. Visse aftaler er desuden nødvendige for at få fat i råvarer, som vi ikke har i Europa, f.eks. kobolt, der bruges i mobiltelefoner.

TOLERANCE/PLURALISME

1. "Det bør være tilladt at bære religiøse symboler, såsom et kors eller et slør, i skoler og på arbejde."

Spørgsmålet er her, om eleverne mener, at det bør være tilladt at udøve sin religion på arbejdet/i skolen.

2. "Det er i orden at afgive hadefulde udtalelser online, hvis det sker i lukkede/hemmelige grupper."

Har de studerende set sådanne udtalelser før? Har de selv udtalt sig hadefuldt? Tror de, at sådanne udtalelser kan skade visse grupper? Eller påberåber de sig deres ytringsfrihed?

RESPEKT FOR MENNESKELIG VÆRDIGHED

1. "Det er alle EU-medlemsstaters pligt at hjælpe asylansøgere."

Asylansøger = "En person, der på grund af frygt for forfølgelse på grund af sin race eller religion, sit tilhørsforhold til en bestemt social gruppe eller sin politiske holdning har krydset en international grænse til et land, hvori han/hun håber at blive tildelt flygtningestatus".

Bemærk: En asylansøger er ikke det samme som en økonomisk indvandrer (personer, der migrerer af økonomiske årsager). Asylansøgeres status er altid midlertidig, indtil det land, hvori personen søger om asyl, tildeler den pågældende flygtningestatus eller afviser asylansøgningen.

Det underliggende spørgsmål er her: Respekterer vi ikke-europæeres menneskelige værdighed? Dette udsagn giver som regel anledning til debat om f.eks. god integration, valget mellem at hjælpe landets egne borgere eller udenlandske borgere, indvandreres gode intentioner osv.

Bemærk: EU har indført fri bevægelighed for personer, hvilket betyder, at EU-borgere pr. definition aldrig kan være "asylansøgere". Hvis elever begår den fejl, bør læreren rette dem.

2. "Tortur bør være tilladt for at få oplysninger, der vil kunne forhindre eventuelle nye terrorangreb."

Tortur er forbudt i EU, uanset målet. Er eleverne enige? Mener de, at tortur kan være begrundet i visse tilfælde?

NYTTIGE LINKS

- Demokrati og menneskerettigheder i Europa-Parlamentet: www.europarl.europa.eu/about-parliament/da/democracy-and-human-rights
- Læs mere om EU's charter om grundlæggende rettigheder: https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_en
- Læs mere om Sakharovprisen på www.europarl.europa.eu/sakharovprize

